

บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมา

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมักเป็นจุดมุ่งหมายพื้นฐานสำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศมาโดยตลอดซึ่งครอบคลุมแผนการพัฒนาในหลายด้าน เช่น การสร้างความเข้มแข็งและสังคม การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืนและการสร้างความมั่นคงทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม หากพิจารณาและศึกษานโยบายด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลตั้งแต่อดีตที่ผ่านมาพบว่าล้วนมีทิศทางไปในแนวเดียวกันคือมุ่งเน้นการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจตามศักยภาพของแต่ละสังคมโดยส่งเสริมการกระจายรายได้ สร้างสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจให้เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ซึ่งเป็นแผนในระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2559 แสดงยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ,2554)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ประมาณ 168,854 ตารางกิโลเมตรซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีพื้นที่กว้างที่สุดของประเทศไทย เป็นที่ราบสูงซึ่งเกิดการยกตัวของแผ่นดิน 2 ด้าน ได้แก่ด้านตะวันตกและด้านใต้ของภาค ทำให้มีความลาดเอียงไปทางตะวันออก และมีลักษณะเป็นแอ่งคล้ายกระทะซึ่งเป็น 2 แอ่งใหญ่ ได้แก่ แอ่งที่ราบโคราชเป็นบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำมูลและแม่น้ำชีมีลักษณะเป็นที่ราบสูงสลับเนินเขา และแอ่งสกลนครอยู่ทางตอนเหนือของภาคมีบริเวณตั้งแต่แนวเขาภูพานไปจนถึงแม่น้ำโขงมีแม่น้ำสงครามและห้วยน้ำก่ำไหลผ่าน ภูเขาที่เป็นแนวแบ่งระหว่างเขตแอ่งโคราชและแอ่งสกลนครคือทิวเขาภูพาน ด้านตะวันออกของภาคมีภูเขาขวางตัวแนวเหนือใต้ได้แก่ ภูเขาเพชรบูรณ์ และภูเขาตงพญาเย็น ส่วนใต้ของภาคมีภูเขาสันกำแพงและภูเขาพนมดงรัก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีลุ่มน้ำขนาดใหญ่ 3 ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำโขง ลุ่มน้ำชีและลุ่มน้ำหลักของภาคได้แก่ ลุ่มน้ำมูลซึ่งมีความยาวประมาณ 641 กิโลเมตร (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , 2554) นอกจากนี้ยังมีลำน้ำสาขาย่อย ได้แก่ ลำน้ำอูน ลำน้ำสงคราม ลำน้ำเอียง ลำน้ำเลย ลำน้ำพอง และลำตะคอง รวมทั้งบึงขนาดใหญ่ที่กระจายอยู่ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ น้ำบาดาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมักอยู่ในรอยแตกของหินดินดานและหินทราย (ร้อยละ 80 ของพื้นที่) ส่วนที่เหลือจะอยู่ในหินกรวด หินปูน และหินแปร มีความลึกเฉลี่ยของของพองประมาณ 30 เมตร คุณภาพของน้ำบาดาลมีตั้งแต่กร่อย จืด และเค็มจัด โดยเฉพาะพื้นที่แอ่งโคราชและแอ่งสกลนครที่รองรับด้วยหินเกลือ บางครั้งการขุดเจาะน้ำบาดาลจึงอาจพบน้ำเค็มได้

พื้นที่ป่าไม้ของภาคเหลือประมาณ 13.1 ล้านไร่ (ร้อยละ 12.4 ของพื้นที่ทั้งหมด) พื้นที่ป่าไม้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการปลูกป่าทั้งในพื้นที่อนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ และป่าชุมชน แต่มีพื้นที่ป่าเสื่อมสภาพ

จำนวนมากจากการเข้าใช้ประโยชน์แต่ขาดการดูแลรักษา (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ , 2553)
สภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าแดงหรือป่าเต็งรัง สลับทุ่งหญ้าแบบสะวันนา

ในปี พ.ศ. 2552 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประชากรประมาณ 22.7 ล้านคนคิดเป็นร้อยละ 33.6 ของประชากรทั้งประเทศ จำนวนประชากรวัยทำงาน 12.7 ล้านคนหรือร้อยละ 34.1 ของกำลังแรงงานทั้งประเทศ แรงงานส่วนใหญ่ (ร้อยละ 53.4) ประกอบอาชีพในภาคเกษตร ส่วนที่เหลือทำงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , 2554)

เศรษฐกิจของภาคขนาดเล็กและมีอัตราการขยายตัวต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเนื่องจากการผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำและโครงสร้างเศรษฐกิจที่ยังพึ่งพาเกษตรกรรมเป็นหลักซึ่งสินค้าเกษตรที่สำคัญได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง และยางพารา และแม้ปัจจุบันจะผลิตข้าวได้มากที่สุดของประเทศแต่แนวโน้มสัดส่วนการผลิตข้าวจะลดลง ขณะที่การเพาะปลูกมันสำปะหลัง และยางพาราเพิ่มขึ้น การค้าชายแดน ด้านไทยลาว และไทยกัมพูชาขยายรายตัวเกินดุลต่อเนื่องและรายได้เฉลี่ยต่อหัว (per capita GRP) เพิ่มขึ้นแต่ยังไม่ทันกับระดับเฉลี่ยของประเทศ

ผลการประเมินการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือในระยะ 3 ปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) พบว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของภาคมีการเจริญเติบโตในอัตราต่ำเมื่อเทียบกับภาพรวมของประเทศ โครงสร้างการผลิตหลักอยู่ในภาคการเกษตรและภาคบริการส่วนภาคอุตสาหกรรมเริ่มมีบทบาทมากขึ้นแต่ยังมีสัดส่วนไม่มากนักด้านการท่องเที่ยวยังต่ำกว่าภาคอื่นๆ ส่งผลให้รายได้ของประชากรยังอยู่ในระดับต่ำที่สุดของประเทศ สภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงด้านสังคม ประชากรส่วนใหญ่ยังคงมีการศึกษาในระดับประถม แรงงานส่วนใหญ่ทำงานนอกระบบและเริ่มมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ประชาชนเริ่มเข้าถึงบริการภาครัฐมากขึ้น ด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติพบปัญหาป่าไม้เสื่อมโทรม ดินเค็มและการขาดแคลนแหล่งน้ำ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , 2554)

จังหวัดนครพนมเป็นหนึ่งในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดสกลนคร มุกดาหาร และนครพนม ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่สำคัญคือทิศตะวันออกจากเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยมีแม่น้ำโขงเป็นแนวแบ่งเขตแดน เนื้อที่ประมาณ 31,133,213 ไร่ มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 695.351 คน (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ.2551) จังหวัดนครพนมมีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบสลับป่าไม้ ลาดเอียงไปทางทิศเหนือและทิศตะวันออก ป่าไม้เป็นแบบป่าไม้เขตร้อนชื้น มีลำห้วยอันเกิดจากเทือกเขาหลายแห่งมีทุ่งหญ้าที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงสัตว์ (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2,2556) แนวทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวมจากการประชุมประชาคมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดนครพนมเมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ.2556 ณ ศาลากลางจังหวัดนครพนม พบว่าประชาคมต้องการใช้มีการพัฒนาเพื่อการขับเคลื่อนกิจกรรมด้าน

เศรษฐกิจและเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนและส่งเสริมการขยายความร่วมมือการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.)จังหวัดนครพนม ,2557)

อำเภอนาหว้าเป็นอีกอำเภอหนึ่งในจังหวัดนครพนม เป็นอำเภอที่มีศักยภาพด้านเศรษฐกิจมีพื้นที่ประมาณ 523.2 ตารางกิโลเมตร ลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม มีลำน้ำอุบลไหลผ่าน เหมาะแก่การทำ การเกษตร และเลี้ยงสัตว์ โดยศักยภาพด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของอำเภอนาหว้าได้ถูกนำมาร้อยเรียงเป็น คำขวัญประจำอำเภอกว่า “ พระธาตุประสิทธิ์รวมใจ ผ้ามุกไหมงามตา อาชีพปรีศนา พัฒนาหัตถกรรมไทย ” ซึ่งพัฒนาทั้งหมดในคำขวัญดังกล่าวล้วนตั้งและดำเนินการอยู่ในเขตตำบลนาหว้า ซึ่งเป็นศูนย์กลางของ อำเภอนาหว้า

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาวิสาหกิจชุมชนที่สำคัญของตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

1.2.2 เพื่อศึกษาศักยภาพทางเศรษฐกิจของตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เพื่อเป็นตัววัดข้อมูลพื้นฐานในการหาแนวทางในการจัดสร้างเครือข่ายความร่วมมือของวิสาหกิจชุมชนต่างๆ ในชุมชนต่อไป

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาในเขตพื้นที่บ้านนาหว้า บ้านนาพระ บ้านตาล บ้านหนองบัว บ้านอุยงคำ และบ้านโนนห้วยแคน ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.3.2.1 ศึกษาความเป็นมา รูปแบบ และลักษณะของวิสาหกิจและธุรกิจ ของชุมชนในตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

1.3.2.2 ศึกษาศักยภาพทางวิสาหกิจหลักของชุมชนในเขต ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ได้ข้อมูลของการประกอบการวิสาหกิจชุมชนสำคัญของชุมชนในตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

1.4.2 ได้แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และธุรกิจหลักของชุมชนเพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนการเติบโต และการพัฒนาศักยภาพเศรษฐกิจในระดับอำเภอ และจังหวัดต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิสาหกิจชุมชนชนหลัก ในเขตตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เพื่อการพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดนครพนม ผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานศึกษาที่มีการดำเนินการมาก่อนหน้าดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน
- 2.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนปี พ.ศ. 2548
- 2.3 แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจ (Community enterprise) หมายถึง กิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกัน ประกอบการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน (สุกัญญา อธิปอนันต์ และคณะ, 2550)

วิจิต นันทสุวรรณ (ม.ป.ป.), อ้างถึงโดยกรมส่งเสริมการเกษตร, 2548) ให้นิยามคำว่า วิสาหกิจชุมชนว่า เป็นการประกอบการซึ่งรวมถึงกระบวนการคิด การวัดผลผลิต และทรัพยากรทุกขั้นตอน โดยภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และการเรียนของชุมชน ซึ่งมีได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคม ได้แก่ความเข้มแข็งของชุมชน และความสุขของสังคมด้วย

วิสาหกิจชุมชนเกิดจากการที่คนกลุ่มหนึ่งในชุมชนร่วมมือกันทำอะไรบางอย่างเกี่ยวกับการผลิต การแปรรูป การจัดการทรัพยากร การจัดการทุน การจัดการตลาด โดยมีการซื้อขายในลักษณะสหกรณ์ แต่แตกต่างกันที่ระเบียบและกฎเกณฑ์ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเน้นการแบ่งปัน การช่วยเหลือกันมากกว่าการแข่งขัน วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นหน่วยที่ทำให้เกิดความร่วมแรงร่วมใจ ไม่แตกแยก แบ่งพวก และไม่ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง เพราะวิสาหกิจชุมชนคือการเน้นการช่วยเหลือกัน (เสรี พงศ์พิศ, 2552, อ้างถึงโดย ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์, 2556) โดยหลักการของ

วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ถือเป็นพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้กลุ่มธุรกิจชุมชนที่ยังไม่มีความพร้อมในการทำธุรกิจ ให้สามารถพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งต่อไป เสรี พงศ์พิศ นำเสนอลักษณะสำคัญ 7 ประการของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีดังต่อไปนี้(เสรี พงศ์พิศ,2546)

1. ชุมชนเป็นเจ้าของและดำเนินงานเองโดยอาจมีคนนอกมีส่วนร่วมให้ความร่วมมือช่วยเหลือ แต่ไม่ใช่หุ้นส่วนใหญ่
2. ผลผลิตเกิดจากการใช้ทรัพยากร และกระบวนการจัดการการผลิตภายในชุมชน แต่อาจนำวัตถุดิบบางส่วนมาจากภายนอกได้
3. ชุมชนเป็นผู้ริเริ่ม สร้างสรรค์ธุรกิจ เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนในกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยไม่เลียนแบบหรือใช้สูตรการดำเนินงานสำเร็จรูป
4. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพื้นฐาน ผสมผสานเข้ากับความรู้ภูมิปัญญาสากล
5. ดำเนินงานแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆในลักษณะฉีกกำลังและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
6. กระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นหัวใจหลัก
7. เน้นการพึ่งพาตนเองเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก และสำคัญที่สุด

สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน(ม.ป.ป.)ได้กำหนดประเภทรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนไว้ดังต่อไปนี้

วิสาหกิจชุมชนแบ่งได้เป็น 2 ประเภทได้แก่

1. วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน ซึ่งเป็นการดำเนินงานเพื่อกินเพื่อใช้ในท้องถิ่นเป็นการพึ่งพาตนเอง ด้วยการดำเนินการเองเพื่อลดรายจ่าย
2. วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า เป็นการดำเนินงานเพื่อนำผลผลิตเข้าสู่ตลาดโดยการพัฒนาคุณภาพผลผลิต ทึบต่อ การตลาดและการจัดการต่างๆเพื่อให้สามารถแข่งขันได้

ส่วนรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนนั้นแบ่งออกเป็น 4รูปแบบได้แก่

1. การแปรรูปหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตภายในชุมชนเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต
2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรและภูมิปัญญาของชุมชน เป็นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์เข้ากับผลผลิตทางการเกษตร พัฒนาสู่ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่มขึ้น เช่นยาสมุนไพร หัตถกรรมพื้นบ้าน และแหล่งท่องเที่ยว
3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนและองค์กรเครือข่าย เช่น น้ำปลา กะปิ ปูย เครื่องมือทางการเกษตร

4.การพัฒนากระบวนการตลาด การบริการและสวัสดิการชุมชน เช่น ร้านค้า แหล่ง
นันทนาการและศูนย์สุขภาพ

เสรี พงศ์พิศและคณะ(2544) ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไว้ 3 ข้อสรุป
ได้ดังนี้

1.การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนควรเน้นการใช้ทรัพยากรและบุคคลภายในชุมชนเองเพื่อการ
พึ่งพาตนเอง และเป็นรากฐานให้กับระบบเศรษฐกิจในภาพรวม

2.การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจึงควรเริ่มต้นและดำเนินงานจากภายในชุมชนใช้การบริหาร
จัดการที่เป็นอิสระ สอดคล้องกับศักยภาพขององค์กรชุมชน โดยใช้ปัจจัยการผลิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น
เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เรียนรู้ ทั้งด้านการจัดการผลิต การพัฒนาระบบทุน และสวัสดิการชุมชน ไม่ใช่การ
คอยโอกาสหรือแสวงหากำไรสูงสุด

3. การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ควรเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนด้วยการแสวงหาความ
ร่วมมือกับองค์กรภายนอก โดยชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจเรื่องต่างๆเอง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าชุมชนควรมีบทบาทในการริเริ่มสร้างวิสาหกิจชุมชนด้วยตนเอง ด้วย
การระดมศักยภาพของชุมชน มีการวางแผนและการจัดการแหล่งวัตถุดิบ แหล่งเรียนรู้ และสร้างเครือข่าย
องค์กรชุมชนเพื่อให้เกิดระบบการจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ(2542) นำเสนอปัจจัยต่างๆที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จหรือความ
ล้มเหลวของธุรกิจชุมชนไว้อย่างน่าสนใจ ดังต่อไปนี้

1.ปัจจัยด้านการเงิน โดยแหล่งที่มาของเงินทุน สำหรับการประกอบการธุรกิจชุมชน
มี 3 แหล่งได้แก่ เงินทุนของตนเอง เงินทุนจากแหล่งเงินกู้ และเงินทุนจากการระดมทุนจากคนในชุมชน
โดยเงินทุนจากการระดมทุนจากคนในชุมชน โดยเงินทุนจากการระดมทุน เป็นแหล่งการเงินที่สร้างโอกาส
ในการเจริญเติบโตของธุรกิจได้ดีกว่าเงินทุนจากการกู้ยืม

2.ปัจจัยด้านการตลาด วิสาหกิจชุมชนต้องมีตลาดรองรับผลผลิตของตนเอง มีกลุ่มลูกค้า
ที่พอเพียงและเป็นลูกค้าประจำ โดยต้องรู้จักแหล่งขายและวิธีการขาย การตลาดถือว่าเป็นตัวนำการผลิต

3. ปัจจัยด้านการผลิต การผลิตของวิสาหกิจชุมชนที่จะประสบผลสำเร็จต้องสอดคล้องกับ
โอกาสทางการตลาดและผลผลิตต้องเป็นที่ต้องการของตลาด

4.ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ การบริหารงานเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน แบ่งเป็น 3 ด้าน
ซึ่งแต่ละด้านมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจดังนี้

4.1 การจัดการด้านการเงิน วิสาหกิจชุมชนต้องมีความสามารถในการระดมและ
สะสมทุนที่นำมาใช้ในการดำเนินงาน

4.2 การจัดการด้านระบบงาน วิสาหกิจชุมชนต้องมีโครงสร้างการทำงานที่
ชัดเจนมีการแบ่งหน้าที่กันทำและมีการตรวจสอบควบคุมอย่างเป็นระบบ

4.3 การจัดการด้านระบบบุคลากร ผู้บริหารและสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนต้องใช้ระบบสั่งการ การบังคับบัญชาที่เข้มแข็งจริงจัง ส่วนด้านคุณสมบัติของผู้บริหารและสมาชิกเองนั้นต้องเป็นผู้มีคุณธรรมและมีความเสียสละด้วย

5. ปัจจัยด้านผู้นำ จากการศึกษาพบว่าวิสาหกิจชุมชนที่ก่อตั้งโดยบุคคลที่ประสบผลสำเร็จในอาชีพ หรือโดยคณะบุคคลที่เป็นที่ยอมรับของชาวบ้าน การระดมทุนจะทำได้ง่าย กิจการขยายตัวได้รวดเร็ว และมีโอกาสในการประสบความสำเร็จสูง

6. ปัจจัยด้านแรงงาน แรงงานในวิสาหกิจชุมชนที่มีลักษณะเป็นลูกจ้างส่วนใหญ่มีน้อย โดยมากเป็นประเภททำงานให้ตัวเอง(Self Employed) ภายในครอบครัว ส่วนใหญ่พบว่าเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ขาดทักษะประสบการณ์และความรู้ เป็นแรงงานของคนรุ่น พ่อ แม่ ปู่ ย่า เป็นสำคัญ

7. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก การเกิดขึ้นการคงอยู่และการเติบโตที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของชุมชน กล่าวคือสมาชิกต้องร่วมกันคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมกันทำงานและร่วมรับผิดชอบ

2.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ปี พ.ศ.2548

ประเด็นสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ปี พ.ศ.2548 พอเรียบเรียงได้เป็นส่วนๆต่อไปนี้

2.2.1 สารสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนปี พ.ศ 2548

กรมส่งเสริมการเกษตร (2548) สรุปสารสำคัญของพระราชบัญญัติ ส่งเสริมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจ ฉบับปี พ.ศ. 2548 ไว้ 4 ข้อดังนี้

2.2.1.1 วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายที่จะขอรับการสนับสนุนและส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้ต้องทำการยื่นขอจดทะเบียนรับรองสถานะต่อกรมส่งเสริมการเกษตร

2.2.1.2 กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัด และคณะกรรมการประสานนโยบายกองทุนเพื่อพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน ให้การทำงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ

2.2.1.3 ให้คณะกรรมการจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน หรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. วิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิ ให้มีการส่งเสริมการพัฒนากิจการ วิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิอย่างครบวงจร และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นนั้นๆ รวมทั้งการให้ความรู้ ด้านต่างๆ ให้ความร่วมมือเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

2. วิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ เป็นการส่งเสริม สนับสนุนวิสาหกิจชุมชนที่ต่อเนื่องจากระดับปฐมภูมิ เป็นการสนับสนุนความรู้ ความร่วมมือ และความ ต้องการในระดับสูงขึ้น เช่น การให้ความรู้ ในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่างๆทั้งในด้าน การผลิตการจัดการและการตลาด

3. วิสาหกิจชุมชนเครือข่าย ให้มีการสนับสนุน ความร่วมมือระหว่าง วิสาหกิจชุมชน หรือระหว่างวิสาหกิจชุมชนกับภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น เพื่อการขยายและสร้าง ความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน

2.2.1.4 ให้กรมส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนทั้งในระดับจังหวัดซึ่งมีอยู่ว่าราชการจังหวัดทำหน้าที่เลขานุการและ ระดับประเทศซึ่งมีนายกรัฐมนตรียเป็นประธานและมีอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นคณะกรรมการ ประธานนโยบายกองทุนเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธาน และอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นเลขานุการ

2.2.2 แนวทางการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจ

กรมการส่งเสริมการเกษตร (2548) กล่าวถึงแนวทางการดำเนินการส่งเสริม วิสาหกิจชุมชนไว้ สรุปได้ดังนี้

2.2.2.1 กรมการส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นแกนกลาง ดำเนินงานใน ลักษณะบูรณาการทั้งภายในหน่วยงานและภาคีภาคส่วน เพื่อก่อให้เกิดการรวมพลังร่วมสนับสนุนให้ชุมชนมี ความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้

2.2.2.2 เจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จะทำบทบาทหน้าที่เป็นผู้เชื่อม ประสานกับวิสาหกิจชุมชนใน 3 ด้าน

1. ด้านการเรียนรู้ (Learning) ทำหน้าที่ในการเอื้อให้เกิดกระบวนการ เรียนรู้แต่ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องชี้แนะ หรือเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

2. ด้านการเปลี่ยนแปลง (Catalyst) ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลเสนอแนะและติดตามผลการดำเนินงานของชุมชน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

3. ด้านการสร้างเครือข่าย (Network) ทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่สนใจหรือมีปัญหาาร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือ ช่วยเหลือกันและกัน

2.2.2.3 มุ่งเน้นส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของชุมชนทั้งทางด้านการเงิน ทรัพยากร ภูมิปัญญา และนวัตกรรมแทนการสนับสนุนในรูปแบบปัจจัยและเงินให้เปล่า

2.2.2.4 พัฒนาระบบข้อมูลวิสาหกิจชุมชนเครือข่าย เพื่อสร้างการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารในระหว่างวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย และหน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ

ในภาพรวมพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจ แก่ชุมชน พ.ศ. 2548 มีเจตนาในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจแก่ชุมชน และสามารถ พัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อม สามารถแข่งขันทางกายภายใต้ระบบโลกาภิวัตน์ โดยให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันทำงานเพื่อสร้างการสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างมีเอกภาพ มีกฎหมายรับรองสถานภาพของวิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายที่ชัดเจน เพื่อให้สังคมชุมชนมีศักยภาพสามารถพึ่งพา และพัฒนาตนเองไปสู่สังคมแห่งการอยู่ดีมีสุข ยั่งยืนต่อไป

2.3 แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม

ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , 2554) มุ่งเน้นไปในการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มโดยกล่าวว่ากลุ่มจังหวัดมีศักยภาพด้านการเกษตรสูงเนื่องจากมีพื้นที่อยู่ในระบบชลประทานมาก และมีปริมาณน้ำฝนสูง และยังสามารถร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทำการเกษตรในรูปแบบของการทำสัญญา (Contract Farming) ทั้งข้าวโพด อ้อย ยูคาลิปตัส พืชผัก พืชพลังงานทดแทน และปศุสัตว์ เพื่อขยายวัตถุดิบให้กับอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร นอกจากนี้ยังมีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นประตูการค้า (Distribution Center) และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเพื่อนบ้านได้ เนื่องจากมีสะพานข้ามแม่น้ำโขงที่จังหวัดมุกดาหาร และนครพนม สามารถเชื่อมการขนส่งสู่ท่าเรือน้ำลึกที่เมืองวนา และดานัง ในประเทศเวียดนาม ตามเส้นทางหมายเลข 8 และ 9 ได้สะดวกขึ้น ส่วนการท่องเที่ยวมีโอกาสจากการส่งเสริมงานวัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น ผ้าอ้อมครามที่ควรเร่งพัฒนามาตรฐานที่ออกแบบเข้าสู่สากลมากขึ้นการพัฒนากลุ่มจังหวัด ควรให้ความสำคัญในด้านต่างๆดังนี้

1. การค้าชายแดนเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดินเฉพาะจังหวัดนครพนมที่ต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เอื้อต่อการค้าการลงทุนและการทำ Contract Farming กับสปป.ลาว

2. พัฒนาการท่องเที่ยว โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับเพื่อนบ้าน ด้วยการเร่งฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากการผลิต และการบริการ

3. พัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรโดยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งเสริมการเกษตรในเขตพื้นที่ชลประทาน ผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง เช่น พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ และผลไม้ ขยายการปลูกพืชเศรษฐกิจใหม่ เช่นยางพารา ปาล์มน้ำมัน ควบคู่กับการสนับสนุนการทำปศุสัตว์โดยเฉพาะ โคเนื้อ

4. พัฒนาบุคลากรด้านภาษาเพื่อรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวการศึกษา หลังจากระยะที่มีการเปิดการค้าขายระหว่างประเทศมากขึ้น

คณะกรรมการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) จังหวัดนครพนม (2556).กำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัดนครพนม 8 ยุทธศาสตร์พร้อมทั้งเป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ และกลยุทธ์การดำเนินงาน สรุป ได้ดังตารางที่ 2.1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 ยุทธศาสตร์เน้นเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การดำเนินงานของ จังหวัดนครพนม

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์	กลยุทธ์การดำเนินงาน
1.การพัฒนาการค้าและการลงทุน	ส่งเสริมผู้ประกอบการค้า การลงทุนทั้งในประเทศ และต่างประเทศ	1. พัฒนาเครือข่ายและความร่วมมือทางการค้า การลงทุนกับเทศลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ 2. ส่งเสริมการค้าการลงทุนระดับประเทศ โดยสนับสนุนรัฐบาลในการจัดตั้งเขต เศรษฐกิจพิเศษนครพนม ในฐานะประตู เชื่อมโยงสู่จีนตอนใต้ 3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าเชื่อมโยงกับ ประเทศเพื่อนบ้าน 4. ส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาขีด ความสามารถของผู้ประกอบการ SMEs ในการท้องถิ่นสู่ระดับสากล

<p>2. การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นศูนย์กลางท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง</p>	<p>เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง</p>	<p>1 พัฒนาและฟื้นฟูองค์ความรู้ด้านศาสนา ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน</p> <p>2 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวการยกระดับมาตรฐานและส่งเสริมรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก พร้อมทั้งการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของจังหวัดเพื่อการตลาดเชิงรุก</p>
<p>3. การพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร</p>	<p>1. ความสามารถในการพัฒนาสินค้าทางการเกษตรเพื่อการแข่งขัน</p> <p>2. เกษตรกรมีความเป็นอยู่อย่างผาสุกตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p>	<p>1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการผลิตสินค้าทางการเกษตร</p> <p>2. พัฒนาและส่งเสริมการผลิตสินค้าทางการเกษตรให้ได้มาตรฐาน</p> <p>3. ส่งเสริมการดำเนินงานภายใต้โครงการพระราชดำริ</p>
<p>4. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์</p>	<p>ประชาชนมีวิถีชีวิตพอเพียงมีความสุขมีคุณธรรมเรียนรู้ตลอดชีวิตพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน มีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงของประชาคมอาเซียนและเวทีโลก</p>	<p>1. ผลักดันให้นครพนมเป็นเมืองต้นแบบด้านความร่วมมือจัดการปฏิรูปการศึกษาแห่งอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง</p> <p>2. จัดตั้งสถาบันสร้างสรรคการเรียนรู้เป็นศูนย์กลางการให้บริการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง</p> <p>3. เสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนในการแข่งขันเพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอาเซียนและจีนตอนใต้</p>
<p>5. การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตเพื่อสร้างความสุขอย่างยั่งยืน</p>	<p>1. เมืองศูนย์กลางการให้บริการด้านสุขภาพมาตรฐานสากลเพื่อประชาชนมีสุขภาพดี</p>	<p>1. พัฒนายกระดับโรงพยาบาลประจำจังหวัดให้เป็นแม่ข่ายการรักษาพยาบาลระดับ ภูมิภาคของอนุภูมิภาคอินโดจีน</p>

	<p>2. เมืองแห่งวัฒนธรรมศรีโคตรบูรณ์</p> <p>3 เมืองเข้มแข็งด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและมีมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กร</p>	<p>2.จัดตั้งศูนย์แพทยศาสตรศึกษาเพื่อชาวชนบท ผลักดันให้เป็นสถาบันร่วมผลิตแพทย์และพยาบาลแห่งอินโดจีน เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนแพทย์และพยาบาลของจังหวัดและประเทศเพื่อนบ้าน</p> <p>3. ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลประจำอำเภอและสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิให้ได้มาตรฐานสากล</p> <p>4.พัฒนาชุมชนให้ตระหนักถึงความส่งเสริมดูแลสุขภาพระดับครอบครัวและบุคคล</p> <p>5. อนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีแห่งศรีโคตรบูรณ์ ส่งเสริมวิถีชีวิตและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>6.สร้างความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน</p> <p>7. จัดทำแผนแม่บทการใช้ประโยชน์ที่ดินและผังเมืองเพื่อรองรับการเติบโตในอนาคต</p> <p>8.พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน</p>
<p>6.การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน</p>	<p>1.อนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม</p>	<p>1.ให้จัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน</p> <p>2.จัดการปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ</p> <p>3.ป้องกันรักษาป่าและเพิ่มพื้นที่สีเขียว</p> <p>4.สนับสนุนการใช้และผลิตพลังงานทดแทนอย่างมีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลสร้างจิตสำนึกการช้พลังงานอย่างยั่งยืน</p>

		5. พัฒนารฐานข้อมูลเพื่อป้องกันพิบัติภัยทางธรรมชาติ
7. การปรับสมดุลและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ	ประชาชนเข้าถึงการบริการภาครัฐ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มสมรรถนะระบบบริหารจัดการภาครัฐและเอกชนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ 2. พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการจัดการและกระบวนการบริการประชาชนของภาครัฐตามนโยบายการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (one stop service)
8. การรักษาความมั่นคงชายแดน	ป้องกันการลักลอบเคลื่อนย้ายสิ่งผิดกฎหมายผ่านแนวชายแดน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เสริมสร้างความมั่นคงในหมู่บ้านชุมชนในพื้นที่แนวชายแดน 2. เสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน 3. เสริมสร้างศักยภาพด้านความมั่นคงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4. พัฒนาและกำลังอาสาสมัครในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพในการป้องกันหมู่บ้านของตนเอง

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Promsaka Na Sakolnakhon (2010) สรุปปัญหาการของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยมี 5 ประการสำคัญได้แก่ 1). นโยบายและการสนับสนุนของรัฐบาลไม่สามารถตอบสนองความต้องการและความเป็นจริงของการเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรมวิสาหกิจ 2) วิสาหกิจประสบปัญหาทางการเงินโดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่สามารถกู้ยืมเงินจากสถาบันทางการเงินได้ 3) วิสาหกิจขาดความรู้ด้านต่างๆ 4) วิสาหกิจประสบปัญหาด้านแรงงานที่สำคัญคือ ขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะฝีมือ และอัตราการเข้าออกจากงานสูง และ 5) วิสาหกิจขาดความรู้ด้านการตลาด

วิทยา จันทวงศ์ศรี (2547) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบวิสาหกิจชุมชนประกอบไปด้วย 10 ปัจจัยสำคัญได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการผลิต กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องศึกษาเปรียบเทียบเพื่อเลือกผลิตสินค้าที่สร้างโอกาสด้านรายได้ โดยสอดคล้องกับแหล่งวัตถุดิบ ต้องหาง่ายหรือใช้ต้นทุนในการจัดหาต่ำ และสอดคล้องกับทักษะ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการผลิตสินค้าที่คุณภาพ 2.)ปัจจัยด้านการตลาด เป็นปัจจัยสำคัญรองรับผลผลิตที่ผลิตได้ โดยทั่วไปตลาดของผลผลิตของกลุ่มมักอยู่ในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียง 3.)ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม โดยสมาชิกทุกคนควรมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานที่มีการจัดแบ่งตามอำนาจหน้าที่ ตลอดจนบทบาทความรับผิดชอบ ของแต่ละคนได้อย่างชัดเจน 4.)ปัจจัยด้านการเงิน เนื่องจากเงินทุนทำให้กิจการต่างๆสามารถดำเนินไปได้ ซึ่งส่วนใหญ่เงินทุนที่กลุ่มจัดหามานั้นมักเป็นการขายหุ้น และการสะสมทุน นอกจากนี้การดำเนินกิจกรรมด้านการเงิน ต้องเป็นไปอย่างมีระบบ เช่น การจัดสรรผลกำไร การบันทึกรายการต่างๆและ 5.) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในกลุ่ม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ตอบสนองปรัชญาของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ตลอดจนการเสนอความคิดเห็นในอันที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน หรือแก้ไขปัญหาต่างๆ 6)ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมีผู้นำ ซึ่งมีบทบาทในการริเริ่มความคิด การวางแผน ตลอดจนการกำหนดนโยบายต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรม 7.)ปัจจัยด้านแรงงานผู้ศึกษานำเสนอว่าการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ควรใช้แรงงานที่มีอยู่ในชุมชนนั้น โดยพัฒนาแรงงานที่ไร้ฝีมือให้เป็นแรงงานที่มีทักษะ ช่วยแก้ปัญหาการว่างงาน การเข้าไปขายแรงงานในเขตเมืองใหญ่ และลดปัญหาครอบครัว นอกจากนี้เป็นการมูลค่าเพิ่ม และคุณภาพของชีวิตให้กับตัวแรงงานเอง 8.)ปัจจัยเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก วิสาหกิจชุมชนที่จะประสบความสำเร็จต้องสามารถแสวงหาปฏิสัมพันธ์ที่เป็นบวก (Positive interaction) จากสถาบันหรือองค์กรภายนอก ซึ่งทำให้ชุมชนได้รับความร่วมมือ และความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น เงินทุน การพัฒนาความรู้ ความสามารถ ตลอดจนการฝึกทักษะด้านต่างๆ 9.)ปัจจัยเกี่ยวกับสมาชิก สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ควรตระหนักถึงการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่มีคนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย โดยหมั่นคิดตามความ

คืบหน้า และให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ เช่น การประชุม การศึกษาดูงาน และ การเสนอความคิดเห็น 10.) ปัจจัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร กลุ่มชุมชนต้องมีการติดตามและแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกในกลุ่ม เพื่อใช้ประโยชน์จากข่าวสารใหม่

สุภัทร ขจรมาศบุษย์ (2540) ศึกษาแนวโน้มด้านการพึ่งพาตนเองของชุมชนในชนบทไทยใน 25 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2539-2563) สรุปว่าชุมชนชนบทต้องพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยต้องได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล และภาคเอกชน ที่มีความพร้อม โดยรัฐต้องมีนโยบายการพัฒนาชนบท การพัฒนาฝีมือแรงงาน การกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น เน้นการกระจายไปยังชนบท พร้อมทั้งการปฏิรูประบบราชการที่เกี่ยวข้อง ปฏิรูประบบการศึกษาทั้งในและนอกระบบ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตลอดจนจัดการให้มีบริการด้านสาธารณสุขขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง ชนบทเองต้องประยุกต์ความร่วมมือและความช่วยเหลือด้านต่างๆ เหล่านี้เข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง

วระวุฒิ หล้าทุม (2540) สรุปว่าการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของกลุ่มของกลุ่มเกษตรกรควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มต้องสำรวจวิเคราะห์งาน และปัญหาของกลุ่มผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของสมาชิก ต้องยึดหลักบทบาทหน้าที่ของตนเอง และกฎระเบียบของกลุ่ม
- 2) สมาชิกกลุ่มต้องเข้าใจและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ มีความซื่อสัตย์ และให้ความร่วมมือ
- 3) การปฏิบัติงานด้านการวางแผนด้านการเงินต้องมีความรอบคอบและปฏิบัติตามข้อบังคับอย่างเคร่งครัด
- 4) มีการวางแผนปัจจัยด้านการผลิต และ
- 5) มีระบบการจัดการกลุ่มที่ดี

ณัฐพล นิมมานพัชรินทร์ (2552) อภิปรายรายงานเกี่ยวกับรายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชนไว้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประกอบการมี 5 ประการ ได้แก่ 1) เศรษฐกิจภายในประเทศเกี่ยวข้องกับคามวิตกด้านการลงทุน และความสามารถด้านการส่งออก 2) สถานการณ์ทางการเมือง ซึ่งมีความขัดแย้งที่ต่อเนื่องยืดเยื้อ ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน การท่องเที่ยวและการส่งออก 3) พฤติกรรมผู้บริโภคที่มีการออมมากกว่าการบริโภค 4) เศรษฐกิจโลก และ 5) การแข่งขันภายในประเทศ

วิชากร เด่นเหมือนวงศ์ (2543) กล่าวถึงปัจจัยและเงื่อนไขสำคัญเพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนในการศึกษาประชาคมชุมชน เรื่องพลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเพื่อพึ่งตนเองว่ามีดังต่อไปนี้ 1) ผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ ความเสียสละ มีคุณธรรม และวิสัยทัศน์ 2) ชาวบ้านที่มีแรงจูงใจในการต้องการที่เข้าร่วมพัฒนาชุมชนของตนเอง 3) โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ดี 4) โครงสร้างทางสังคมและการเมืองที่ดี 5) มีการจัดตั้งองค์กร หรือกลุ่มหรือโครงการต่างๆ เพื่อการพึ่งพาตนเอง และ 6) มีการสร้างจิตสำนึกในการทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์

พีรพงษ์ ปราบบริปู (2547). ได้วิเคราะห์ผลการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มตีเหล็ก บ้านผ่านมูล อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พบว่าจุดเด่นของวิสาหกิจในภาพรวม ได้แก่ มาตรฐานการผลิต เป็นผู้ผลิตรายได้ใหญ่เพียงรายเดียวในพื้นที่ และผลผลิตเป็นที่ต้องการในตลาดกลาง แต่มีข้อจำกัดคือขาดแคลนถ่านที่ใช้เป็นเชื้อเพลิง และมีแนวโน้มปรับราคาสูงขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตามกลุ่มยังศักยภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปสู่รูปแบบอื่นๆได้ นอกจากนี้ความสามารถของคนในชุมชน ประกอบกับจุดเด่นด้านศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เป็นศักยภาพสำคัญในการพัฒนาชุมชนในอนาคต

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยข้างต้นสรุปว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นธุรกิจที่ก่อตั้งดำเนินงาน และเติบโตจากสมาชิกของชุมชนยังรวมถึงปัจจัยการผลิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น บรณาการท้องถิ่นเข้าด้วยกันเพื่อสร้างสรรค์ ผลผลิตนำออกจำหน่ายสู่ตลาดในท้องถิ่น และอาจขยายสู่ตลาดภายนอก วิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็งมักต้องการความร่วมมือจากวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการที่มาช่วยเหลือ และสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น องค์ความรู้ เงินทุน และแนวความคิด วิสาหกิจชุมชนจึงต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาแนวคิดของชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำธุรกิจด้วยการพึ่งพาตนเองโดยอาจขอรับการความสนับสนุนจากภาครัฐซึ่งมีนโยบายในการให้ความช่วยเหลืออยู่แล้ว

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิสาหกิจชุมชนหลักในเขตตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาศักยภาพและสภาพการดำเนินวิสาหกิจชุมชน สำคัญในเขตตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เพื่อใช้เป็นตัววัดข้อมูลพื้นฐานในการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนใหม่ที่มีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับวิสาหกิจชุมชนที่มีอยู่

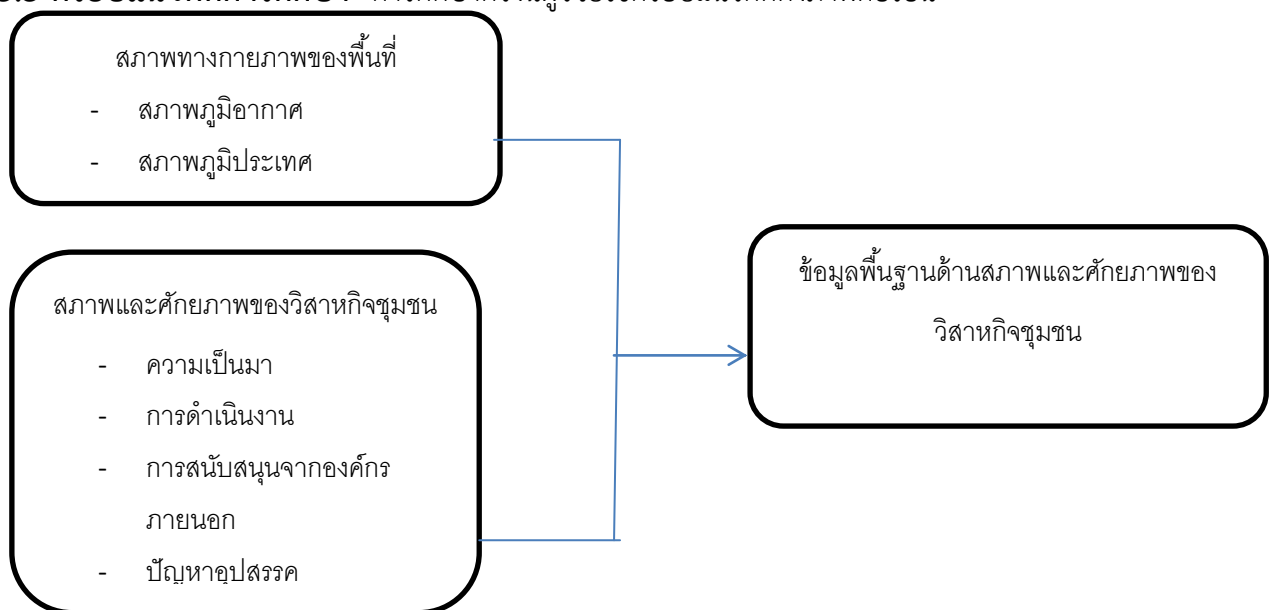
3.1 วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยใช้วิธีการแบบสังเกตการณ์ (Observation) ด้วยการเดินทางไปศึกษาและสังเกตการณ์ ศักยภาพพื้นที่โดยเน้นข้อมูลทางกายภาพและการดำเนินวิสาหกิจชุมชนสำคัญในเขตตำบลนาหว้าและใช้การวิเคราะห์ตัวข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Focus Group) กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจำนวน 6 ผู้ประกอบการ และผู้วิจัยนำเสนอแนะกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในเขตตำบลนาหว้า

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบริบทของเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ มาสังเคราะห์และวิเคราะห์เพื่อสรุปเนื้อหาเชิงบรรยาย (Description Analysis)

3.3 กรอบแนวคิดการศึกษา การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดดังภาพต่อไปนี้



ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดการศึกษา

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวិสาห์กิจชุมชนหลักในเขตตำบลนาหว้า จังหวัดสกลนครเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ใช้การศึกษาเอกสารการสังเกต และการสัมภาษณ์ เพื่อสรุปเป็นข้อมูลพื้นฐานและศักยภาพของวิสาห์กิจชุมชนหลักในพื้นที่ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการศึกษาเป็นด้าน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ 2) สภาพทางกายภาพของพื้นที่ และ3) ศักยภาพของวิสาห์กิจชุมชน

4.1 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่

4.1.1 ประวัติความเป็นมา

ตำบลนาหว้าเป็นตำบลหลักของอำเภอนาหว้า ชาวบ้านร่วมกันตั้งชื่อร่วมกันชื่อว่าชุมชนของตนตามลักษณะพื้นที่ที่มีต้นหว้า*เกิดขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ตำบลนาหว้าก่อตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ.2112 โดยชนเผ่าดั้งเดิมอพยพมาจากตอนเหนือของเมืองหลวงพระบาง และแขวงมหาชัยประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งประกอบด้วยหลายชนเผ่าเช่น ญไทและญ้อ แต่ละชนเผ่าพันธุ์มีผู้นำกลุ่มผู้เป็นผู้นำพาผู้คนมาตั้งรกรากอยู่เป็นกลุ่มๆในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกันเกิดเป็นกลุ่มหรือหมู่บ้านต่างๆ

4.1.2 วัฒนธรรมและประเพณี

4.1.2.1 วัฒนธรรม ชาวตำบลนาหว้าโดยรอบมีแนวคิดในการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย ไม่นิยมความหรูหรา เครื่องครัดในศีลธรรม และรักถิ่นฐานบ้านเกิด วิถีชีวิตของคนเป็นวิถีชีวิตแบบชาวนา ชาวไร่แต่ละครัวเรือนมีการเลี้ยงปศุสัตว์เพื่อการใช้งานและบริโภคมีการปลูกพืชสวนครัวเพื่อการบริโภค และไม้ดอกไม้ประดับประจำบ้าน

ร้อยละ 99 ของประชากรเป็นพุทธศาสนิกชนนิยมตักบาตรตอนเช้ามีความเชื่อถือบรรพบุรุษโดยในแต่ละหมู่บ้านจะมีศาลพ่อปู่พ่อดา ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของผู้คนในชุมชน

ภาษาที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นภาษาเผ่าญไท ซึ่งมีน้ำเสียงที่สั้นห้วนแต่แฝงด้วยความจริงใจ

4.1.2.2 ประเพณี ประเพณีพื้นบ้านสำคัญตำบลได้แก่ การแห่บั้งไฟ แห่นางแมว งานบุญเข้าพรรษา บุญข้าวจี่ บุญข้าวประดับดิน แห่พระเวสสันดร งานนมัสการพระธาตุประสิทธิ์ บุญเดือนสี่ นอกจากนี้ยังมีประเพณีย่อยๆ ซึ่งมีความเฉพาะหมู่บ้าน เช่น ประเพณีผ้าปลา พิธีเลี้ยงแสง และพิธีสู่ขวัญข้าวของบ้านอุยงคำ

*ต้นหว้า เป็นไม้ยืนต้นสูงประมาณ 10-30 เมตรเปลือกลำต้นค่อนข้างเรียบ ใบเดี่ยวรูปไข่กว้าง 3-7 เซนติเมตร ยาว8-14เซนติเมตร ดอกช่อสีขาวหรือเหลืองอ่อนออกที่ปลายยอดหรือซอกใบ ขึ้นในพื้นที่ลุ่มชื้น

4.2 สภาพทางกายภาพของพื้นที่

4.2.1 ขนาด ที่ตั้ง และอาณาเขตติดต่อ ตำบลนาหว้ามีขนาดพื้นที่ประมาณ 48 ตารางกิโลเมตร หรือ 28,000 ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดนครพนมห่างจากจังหวัดนครพนมประมาณ 98 กิโลเมตร ห่างจากอำเภอนาหว้าประมาณ 2 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 762 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือจรดตำบลบ้านเสี้ยว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ทิศตะวันออกจรด ตำบลนาคุณใหญ่ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ทิศใต้จรด ตำบลนาจัว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ทิศตะวันตกจรด ตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

4.2.2 ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ ตำบลนาหว้ามีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มมีลำน้ำอุบลไหลผ่าน บางส่วนมีลักษณะเป็นแอ่งจึงเป็นพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์ ชุ่มน้ำ เหมาะกับการทำการเกษตรทำนา และเลี้ยงสัตว์

ลักษณะทางภูมิอากาศ ถือว่าเป็นพื้นที่ที่ไม่แห้งแล้ง เนื่องจากมีฝนตกอย่างสม่ำเสมอทุกปี ซึ่งอาจเป็นเพราะอยู่ในบริเวณที่ได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนในทะเลจีนใต้ ประกอบกับเป็นพื้นที่ที่มีป่าไม้หนาแน่นโดยรอบ โดยได้รับอิทธิพลจากป่าไม้ในเขตเทือกเขาของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ลักษณะฤดูกาลจะคล้ายกับพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดนครพนม ซึ่งประกอบด้วย 3 ฤดูกาล ได้แก่ ฤดูร้อน(ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม) อากาศอบอ้าวอุณหภูมิเฉลี่ยระหว่าง 23-35 องศาเซลเซียส ฤดูฝน (มิถุนายน-ตุลาคม) มีฝนตกชุก และฤดูหนาว (พฤศจิกายน-มกราคม) อุณหภูมิระหว่าง 15-25 องศาเซลเซียส

4.3 ศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนหลัก

วิสาหกิจชุมชนในเขตตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า ตำบลนาหว้า จังหวัดนครพนม ที่ขอขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกรมส่งเสริมการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้งสิ้น 17 กลุ่ม แสดงตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 รายชื่อวิสาหกิจชุมชนในตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนมที่จดทะเบียน

ลำดับที่	ชื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	เลขที่คำขอจัดตั้ง	ที่ตั้ง(ต.นาหว้า อ.นาหว้า จ.นครพนม)
1	เกษตรปุ๋ยชีวภาพตำบลนาหว้า	นพ. 09/53-0095	157 หมู่ 1
2	ออมทรัพย์เลี้ยงโคเพื่อผลิตและจำหน่าย	นพ. 09/50-0073	69 หมู่ 12
3	เลี้ยงสุกรเพื่อผลิตและจำหน่าย	นพ. 09/50-0074	52 หมู่ 12
4	เกษตรกรผู้ใช้ปุ๋ยกลุ่มเกษตรชวานาชุมชนฝ้ายศาลาหมู่ 4	นพ. 09/55-0116	136 หมู่ 4
5	เกษตรกรผู้ใช้ปุ๋ยกลุ่มเกษตรพัฒนาชุมชนปู้ตา	นพ. 09/55-0117	18/19 หมู่ 2
6	เกษตรกรผู้ใช้ปุ๋ยกลุ่มก้าวหน้าโนนไชวาล	นพ. 09/55-0118	110/5 หมู่ 3
7	เกษตรกรผู้ใช้ปุ๋ยกลุ่มชุมชนตลาดร่มเย็น	นพ. 09/55-0120	128 หมู่ 4
8	เกษตรกรผู้ใช้ปุ๋ยกลุ่มสามัคคีศรีวิโร	นพ. 09/55-0122	154 หมู่ 5
9	หมอนวดแผนไทยนาหว้า	นพ. 09/55-0123	131/77 หมู่ 4
10	ดอกไม้ประดิษฐ์หมู่ 2 ชุมชนปู้ตา	นพ. 09/55-0131	6 หมู่ 2
11	ปลูกพืชน้ำมันเกษตรอุตสาหกรรมอื่นๆ	นพ. 09/51-0077	16 หมู่ 4
12	ศูนย์หัตถกรรมวัดธาตุประสิทธิ์	นพ. 09/48-0001	187 หมู่ 4
13	ทอผ้าพื้นเมืองบ้านนาพระ	นพ. 09/48-0011	6 หมู่ 6
14	ทอผ้าพื้นเมืองบ้านอุนยางคำหมู่ 12	นพ. 09/48-0013	33 หมู่ 12
15	ทอผ้ามัดหมี่บ้านตาล	นพ. 09/48-0015	235 หมู่ 9
16	แม่บ้านเกษตรกรทอผ้าบ้านอุนยางคำหมู่ 11	นพ. 09/48-0020	111 หมู่ 11
17	เย็บผ้าบ้านอุนยางคำหมู่ 11	นพ. 09/48-0021	111 หมู่ 11

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มวิสาหกิจอื่นๆในตำบลนาหว้าที่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรอีกจำนวนหนึ่ง เช่นกลุ่มหัตถกรรมจักสานส้อมไก่ บ้านตาลน้อย รวมถึงกลุ่มผู้ประกอบการตุ๊กแก และไส้เดือนตากแห้งบ้านตาลสำหรับวิสาหกิจชุมชนที่เป็นหลักและสร้างรายได้กับสมาชิกอย่างต่อเนื่องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆจนสามารถยกระดับเป็นศูนย์การเรียนรู้ได้สามารถรวบรวมได้ดังนี้

4.3.1 ศูนย์หัตถกรรมวัดธาตุประสิทธิ์

4.3.1.1 ความเป็นมาโดยสังเขป ศูนย์หัตถกรรมวัดธาตุประสิทธิ์เริ่มต้นจากการเป็นกลุ่มทอผ้าของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์บรมราชินีนาถ ซึ่งก่อตั้งขึ้นวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2515 ซึ่งเป็นกลุ่มทอผ้าแรกของประเทศที่เป็นสมาชิกของมูลนิธิ โดยมูลนิธิมีการส่งเสริมการทอผ้าไหม เพื่อช่วยฟื้นฟูอาชีพการทอผ้าไหมลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวบ้านตำบลนาหว้าให้แก่ราษฎร โดยเน้นการทอผ้าไหมในช่วงนอกฤดูทำนา มูลนิธิจัดให้มีการฝึกอบรมสมาชิกกลุ่มเพื่อสร้างมาตรฐานการทอผ้า นอกจากนี้ยังมีการมอบอุปกรณ์การทอผ้าไหมแก่กลุ่มพร้อมกับการรับซื้อผ้าจากกลุ่มทุกปี

ในปีพ.ศ. 2539 เจ้าอาวาสวัดธาตุประสิทธิ์ซึ่งเป็นวัดประจำตำบลนาหว้า พระครูศรีวิจิตร (พระมหาเพชร) สุวิชาโน ซึ่งมีความสนใจและมีความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าไหมอยู่บ้าง มีแนวคิดในการพัฒนากลุ่มทอผ้าวัดธาตุประสิทธิ์โดยจัดให้มีการรวบรวมกลุ่มการผลิตอย่างชัดเจนจึงรวบรวมปัจจัยสร้างอาคารที่ใช้เป็นสถานที่ทอผ้าไหม ภายในวัดที่ใช้ชื่ออาคารว่า อาคารศูนย์ศิลปาชีพหัตถกรรมพื้นบ้านอำเภอนาหว้า อนุญาตให้กลุ่มนำวัสดุอุปกรณ์การทอผ้ามาเก็บและทอผ้าในอาคาร กลุ่มทอผ้านี้มีการพัฒนาขึ้นเป็นวิสาหกิจชุมชนมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงาน และระเบียบข้อบังคับ และขอจดทะเบียนกับสำนักงานเกษตรอำเภอ นาหว้า กรมส่งเสริมการเกษตรในปี พ.ศ. 2548

ในปัจจุบันกลุ่มใช้ในการส่งเสริมแนวคตเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่สมาชิกโดยมีการแบ่งงานกันทำมีการกระจายงานไปยังสมาชิกและเครือข่ายตามความถนัดโดยกลุ่มรับฝากขาย รายงานของสมาชิกแบ่งเป็นกำไรกับเจ้าของงานที่ขายได้ การผลิตจะมุ่งเน้นผลิตสินค้าตามคำสั่งซื้อของลูกค้า อีกทั้งยังมีการช่วยกันคิดค้นพัฒนาลวดลาย และสีสันทอผ้า แบบใหม่ๆอยู่เสมอ และนอกจากการวางจำหน่ายสินค้าในศูนย์และยังมีการนำสินค้าไปจัดแสดงตามงานต่างๆที่จัดโดยส่วนราชการและเอกชนทั่วประเทศ

4.3.1.2 ศักยภาพ

- 1) ความสามารถในการบริหารจัดการองค์กร กลุ่มมีการกำหนดกฎระเบียบผ่านการประชุมคณะกรรมการและมติเสียงข้างมาก คณะกรรมการมีวาระละ 3 ปี ทำการสรรหาคณะกรรมการชุดใหม่ด้วยวิธีการเลือกตั้ง
- 2) สนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพของสมาชิกตามความรู้ความสามารถของแต่ละคน เช่น เป็นครูผู้ฝึกสอน เป็นผู้นำกลุ่ม เป็นผู้สืบสานวัฒนธรรม
- 3) การพัฒนาศูนย์ให้เป็นศูนย์ถ่ายทอดและแหล่งเรียนรู้ด้านการทอผ้าไหม ผ้ามัดหมี่ การย้อมสี และการหมักผ้าด้วยโคลน รวมทั้งถ่ายทอดกระบวนการบริหารศูนย์สร้างอาชีพ
- 4) สามารถผลิตผ้าไหมได้ประมาณ 2,500 เมตร/ปี ผ้าฝ้ายประมาณ 2,000 เมตร/ปี โดยผ้าที่ผลิตได้รับมาตรฐานสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว ได้รับรางวัลพระราชทานหลายรายการ
- 5) มีเครือข่ายด้านการผลิตและการตลาดที่สำคัญ 7 แห่ง ดังนี้
 - กลุ่มทอผ้าบ้านโนนสะอาด ต.นางัว อ.นาหว้า
 - กลุ่มทอผ้าบ้านนาทม .นาวัว อ. นาหว้า
 - กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเสียว ต.บ้านเสียว อ.นาหว้า
 - กลุ่มทอผ้าไหมตำบลท่าเรือ ต.ท่าเรือ อ.นาหว้า
 - กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านนาน้อย ต.เหล่าพัฒนา อ.นาหว้า
 - กลุ่มแม่บ้านอำเภออากาศอำนวย อ.อากาศอำนวย
 - กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดงน้อย อ.อากาศอำนวย
- 6) เพิ่มสายผลิตภัณฑ์ด้วยการผลิตและการแปรรูปผ้าทอเป็นสินค้าประเภทต่างๆเช่น ผ้าขาวม้า ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ ผ้าถุง และเสื้อสำเร็จรูป เป็นต้น
- 7) มีการระดมทุนด้วยการเปิดโอกาสให้สมาชิกฝากเงินประเภทออมทรัพย์
- 8) ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนศูนย์หัตถกรรมวัดธาตุประสิทธิ์

หน่วยงาน	ประเภทของการสนับสนุน
สำนักงานเกษตรอำเภอนาหว้า	วิชาการ การตลาด การบริหารจัดการ
สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 4	ฉลากสินค้า เครื่องหมายมาตรฐานสินค้า
สำนักงานพัฒนาชุมชน	วัตถุดิบ เงินทุน
สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดนครพนม	การตลาด
สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์	การตรวจบัญชี
เทศบาลตำบลนาหว้า	วัตถุดิบ เงินทุน
สำนักงานประชาสัมพันธ์	เงินทุน
สำนักงานการศึกษาเอกชนโรงเรียน	เงินทุน

4.3.2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าบ้านอุนยางคำ หมู่ 11

4.3.2.1 **ประวัติโดยสังเขป** การจัดตั้งกลุ่มเกิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ.2541 โดยได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากหน่วยงานราชการหลายแห่งเพื่อสนับสนุนให้กลุ่มสืบสานงานฝีมือด้านการทอผ้าที่ถือว่ามีเอกลักษณ์ของบ้านอุนยางคำ ซึ่งผลิตผ้า 4 ประเภทหลัก ได้แก่ ผ้ามัดหมี่ ผ้าขาวม้า ผ้าลายขีดพื้นบ้าน และผ้ายกมุม ในปี พ.ศ. 2548 ได้ขึ้นทะเบียนวิสาหกิจชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนเงินทุน และวัตถุดิบจากศูนย์การศึกษาเอกชนโรงเรียนและองค์การบริหารส่วนตำบลนาหว้า เพิ่มเติม

4.3.2.2 **การดำเนินงาน** ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 38 คน กำลังการผลิตประมาณ 90 ผืน/เดือน ยังไม่มีที่ทำการกลุ่ม แต่ใช้วิธีการผลิตภายในครัวเรือนของสมาชิกแต่ละคน เมื่อผลิตเสร็จจะทำการรวบรวมไปจำหน่าย ณ แหล่งจำหน่ายที่เป็นเครือข่าย เช่นศูนย์หัตถกรรมวัดธาตุประสิทธิ์ ศูนย์OTOP ตำบลหนองญาติ จังหวัดนครพนม มีการจัดทำบัญชีเพื่อสรุปผลการประกอบการรายเดือนและรายปี จ่ายเงินปันผลประจำปีแก่สมาชิก

4.3.3 กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านนาพระ

4.3.3.1 **ประวัติความเป็นมา** พื้นที่บ้านนาพระมีความเหมือนกันพื้นที่อื่นๆบริเวณใกล้เคียงกล่าวคือ ชาวบ้านแต่ละครัวเรือนจะทำการทอผ้าไว้ใช้แทบจะทุกครัวเรือน โดยใช้เวลาว่างจากการทำไร่นา ผ้าทอฝีมือเป็นงานพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นสืบทอดต่อกันมารุ่นสู่รุ่น

ปี พ.ศ 2542 เจ้าคณะอำเภอนาหว้าจัดให้มีการฝึกอบรมการทอผ้ายกดอกหรือผ้ามุกขายบ้านนาพระจำนวนหนึ่งที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมนั้นและนำความรู้ที่ได้กลับมาฝึกฝนภายในครัวเรือน จนเกิดแนวความคิดในการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนทอผ้าพื้นเมืองบ้านนาพระในระยะต่อมา

4.3.3.2 **การดำเนินงาน** ปัจจุบันมีสมาชิก 30 ราย มียอดจำหน่าย(ปี พ.ศ. 2557) ประมาณ 87,000 บาท ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมี 6 ประเภทที่สำคัญ ได้แก่ ผ้ามุกฝ้าย ผ้ามุกไหม ผ้าขาวม้า ผ้าสไบ ผ้าคลุมไหล่และผ้าพันคอ นอกจากนี้ยังมีการแปรรูปผ้าเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูป และกระเป๋าถือ ใช้บ้านของประธานกลุ่มซึ่งได้แก่ นางอัมพร วัชชุม เป็นศูนย์กลางการประชุม ส่วนการผลิตจะใช้วิธีการผลิตจากบ้านสมาชิก และรวบรวมส่งไปจำหน่ายในร้านค้า และงานแสดงสินค้าต่างๆ จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ ได้แก่ คุณภาพและการใช้สีธรรมชาติ

บทที่ 5

การอภิปรายผลสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนหลักในเขตตำบลนาหว้า อำเภอวานรนิวาส จังหวัดนครพนม ผู้ศึกษานำเสนอผลการศึกษาและข้อเสนอแนะตามลำดับดังต่อไปนี้

5.1 ผลการศึกษา

จากการเก็บรวบรวมและศึกษาข้อมูล ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษาต่อบัณฑิตผู้ประสงค์การศึกษาเป็นลำดับดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของตำบลนาหว้า ตำบลนาหว้าเป็นตำบลหลักของอำเภอวานรนิวาสบรรพบุรุษของชาวตำบลนาหว้าเป็นกลุ่มผู้อพยพมาจากตอนเหนือของเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วยชนเผ่าต่างๆ เช่นผู้ไท ลาวและญ้อ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำอุบลไหลผ่านเหมาะแก่การทำเกษตรและเลี้ยงสัตว์ มี 3 ฤดูกาล ได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาว แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ วัดพระธาตุประสิทธิ์ และแหล่งท่องเที่ยวที่แปลกใหม่โดดเด่นแตกต่างจากถิ่นอื่น ได้แก่การประกอบการทำตุ๊กแก ปลิงและไส้เดือน แปรรูปในเขตบ้านตาล

5.1.2 ศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนหลัก จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าในเขตตำบลนาหว้า อำเภอวานรนิวาส จังหวัดนครพนม มีวิสาหกิจชุมชนที่ขอขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จำนวนทั้งสิ้น 17 ราย โดยมีเหตุผลหลัก คือ เพื่อขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐที่จะทำได้ง่ายกว่าวิสาหกิจที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน และวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแรกของพื้นที่ที่ขอจดทะเบียนมี การขอจดทะเบียนตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 เป็นต้นมาซึ่งเป็นระยะเวลาไม่นานหลังจากพระบัญญัติเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนมีการประกาศใช้

วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ตำบลนาหว้าเกือบทั้งหมดมิได้มีการเก็บหรือจัดทำข้อมูลของกลุ่มอย่างเป็นทางการนับตั้งแต่ประวัติการจัดตั้ง การดำเนินงาน ผลการประกอบการ การตลาด และอื่นๆ แต่จะบันทึกข้อมูลตามรูปแบบของส่วนราชการที่เข้าไปให้การสนับสนุนที่มีแบบฟอร์มการเขียนแบบขอรับการสนับสนุน ข้อมูลศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ดังกล่าวจึงได้จากการบอกเล่าของสมาชิกกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งพอรวบรวมได้ดังต่อไปนี้

5.1.2.1 ศูนย์หัตถกรรมวัดธาตุประสิทธิ์ นับเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีระบบการบริหารงานที่ดี มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่ม และมีความพร้อมในการให้บริการแก่ชุมชนและกลุ่มคนจากภายนอกเป็นอย่างมาก ศูนย์ฯสามารถผลิตสินค้าประเภทผ้าทอ ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ และเสื้อผ้าสำเร็จรูป ป้อนตลาดและทำตามคำสั่งซื้อได้ตลอดทั้งปีจากความเข้มแข็งของระบบการผลิตของสมาชิกและเครือข่ายด้านการผลิต

นอกจากนี้ศูนย์ฯยังเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดแหล่งความรู้ด้านการทอผ้าลวดลายท้องถิ่น มีวิทยากรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้แก่ผู้สนใจ ภายในศูนย์ฯซึ่งมีอาคารเฉพาะตั้งอยู่ภายในวัดพระธาตุประสิทธิ์ยังเป็นแหล่งแสดงและจำหน่ายสินค้าของสมาชิกและรับฝากขายจากเครือข่ายให้ผู้สนใจและนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป ศูนย์หัตถกรรมนี้จัดเป็นแหล่งผลิตผ้าลายยวมุกมากที่สุดในพื้นที่นครพนม

5.1.2.2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าบ้านอุนยางคำ หมู่ 11 เป็นกลุ่มวิสาหกิจหนึ่งที่มีจุดกำเนิดจากการรวมกลุ่มของชาวบ้านเพื่อสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้ามัดหมี่และผ้ายวมุก ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนปัญหาที่พบกับกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มนี้มี 2-3 ประการ ได้แก่ เยาวชนรุ่นใหม่ของท้องถิ่นขาดความสนใจที่จะสืบต่อความเป็นเอกลักษณ์ในด้านนี้ ในปัจจุบันพบว่าลวดลายผ้าทอที่ยังคงสืบทอดมายังปัจจุบันตามจำนวนคนที่มีความสนใจที่นับวันจะลดน้อยลงไปเช่นกัน นอกจากนี้กลุ่มยังไม่มีสถานที่จำหน่ายสินค้าของตนเอง ต้องอาศัยวิธีการฝากขาย และการนำสินค้าไปแสดงตามงานนิทรรศการต่างๆ

5.1.2.3 กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านนาพระ เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งกลุ่มหนึ่งของตำบลนาหว้า เนื่องจากมีการผลิตผ้าทอพื้นเมืองลายมุก ซึ่งถือว่าเป็นลายผ้าพื้นเมืองประจำจังหวัดนครพนมและได้รับรางวัลจากการประกวดผ้าทอจากที่ต่างๆเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ผู้นำกลุ่มยังมีแนวคิดการบริหารและการผลิต และแปรรูปสินค้าในรูปแบบใหม่ๆอยู่เสมอ

5.2 การอภิปรายผล

กลุ่มอาชีพที่มีลักษณะเฉพาะอันได้แก่ผู้แปรรูปสินค้าประเภทตุ๊กแก ไล่เตียน และปลิง ซึ่งยังไม่มีมีการรวมกลุ่มในลักษณะวิสาหกิจชุมชน ถือเป็นกลุ่มที่ยังดำเนินกิจกรรมการสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากยังมีคำสั่งซื้อจากต่างประเทศกลุ่มอาชีพนี้ได้ชื่อว่า เป็นกลุ่มอาชีพปริศนาเนื่องจากยากแก่การคาดเดาของผู้คนทั่วไปเนื่องเมื่อถูกถามถึงลักษณะของอาชีพ และมีครัวเรือนประกอบการเพียงประมาณ 7-8 ครัวเรือน ซึ่งลดจำนวนลงเมื่อเทียบกับยุคเริ่มต้น กลุ่มอาชีพจะใช้การจัดหาวัตถุดิบซึ่งได้แก่ ตุ๊กแก ไล่เตียน และปลิง จากแหล่งธรรมชาติซึ่งหาได้ตามฤดูกาลจึงมีการผลิตสินค้าตามรอบวงจรของฤดูได้แก่ ฤดูร้อนผลิตตุ๊กแกตากแห้ง ฤดูฝนผลิตปลิง และฤดูหนาวจะสามารถเสาะหาไล่เตียนมาเป็นวัตถุดิบ โดยมีแนวโน้มการขยายพื้นที่ของการหากวางออกไปเรื่อยๆตามจำนวนของสัตว์วัตถุดิบที่ลดลงเรื่อยๆ สัตว์บางประเภทมีการสั่งซื้อจากนอกพื้นที่

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนมที่มีความโดดเด่นและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐเป็นครั้งคราวจึงเป็นกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอ ทั้งผ้าฝ้ายและผ้าไหม ลวดลายยวมุกซึ่งเป็นเอกลักษณ์ทางท้องถิ่นเป็นจุดขายกลุ่ม ลวดลายผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและจังหวัดจึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับการสนับสนุนให้มีการสืบทอดต่อไปในอนาคตเนื่องจากการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่แสดงออกในรูปแบบของลวดลายบนผืนผ้า ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง

การสร้างความเข้มแข็งให้กับวิสาหกิจชุมชนควรมีจุดเริ่มต้นจากสมาชิกภายในกลุ่มซึ่งมีความรัก ความผูกพัน รู้สึกหวงแหนในสิ่งที่เป็ “ชุมชน” โดยร่วมกันสร้างและพัฒนาวิถีชีวิตและอาชีพของกลุ่มให้เติบโตก้าวหน้าได้อย่างมั่นคง จากนั้นกลุ่มควรได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆอย่างจริงจังด้วยการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอนาหว้าจึงควรให้ความสนใจประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาความเข้มแข็งจากภายในกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ผู้นำกลุ่ม ผู้นำกลุ่มที่มีความเข้มแข็งควรเป็นผู้มีความใกล้ชิด ผูกพันอยู่กับศิลปะวัฒนธรรม และประเพณีที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ มีความรู้ ความศรัทธา และมุ่งมั่นที่จะพัฒนากลุ่ม มีภาวะผู้นำสามารถนำพาสมาชิกเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาอาชีพ

1.2 เป้าหมาย การดำเนินวิสาหกิจชุมชนไม่ต่างจากการดำเนินธุรกิจด้วยวัตถุประสงค์อื่น กล่าวคือควรมีการกำหนดเป้าประสงค์ที่ชัดเจนเพื่อสร้างแนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม

1.3 การเรียนรู้ร่วมกัน องค์กรสมัยใหม่ที่เป็นองค์กรแห่งความรู้จะต้องสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในระหว่างสมาชิก โดยการเรียนรู้ที่ควรเกิดขึ้นในกระบวนการทำงาน ตั้งแต่การประชุม การแลกเปลี่ยนความรู้ การปรึกษาหารือ การร่วมแก้ปัญหา การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การผลิตและจำหน่าย

1.4 การแบ่งงานกันทำ หลักการใช้คนให้ถูกกับงาน (Put the right man on the right job) เป็นสิ่งที่สามารถนำมาใช้ได้อยู่เสมอ ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน จึงควรเกิดจากการแบ่งงานกันทำของสมาชิกตามความรู้ ความสามารถ ของแต่ละคน

1.5 การสร้างกฎระเบียบร่วม การสร้างกฎกติกาที่ใช้ร่วมกัน ควรเกิดจากความเห็นพ้องต้องกันและการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคน

1.6 การสร้างค่านิยมร่วม (shared value) เป็นการสร้างจิตวิญญาณในการทำงาน และอยู่ร่วมกันโดยมีจุดมุ่งมั่นที่จะเชิดชูศิลปวัฒนธรรมของตนเอง

2. การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งมีประเด็นต่อไปนี้

2.1 แผนการพัฒนาชุมชน หน่วยงานภายนอกโดยเฉพาะองค์กรภาครัฐ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาอาชีพและฝีมือ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ควรมีแผนพัฒนาชุมชนชุมชน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจหรือความเข้มแข็งทางสังคมซึ่งเป็นแผนต่อเนื่องในระยะยาว โดยมีการสนับสนุนทั้งด้านเงินทุนและความรู้ด้านการพัฒนาอาชีพ รวมทั้งด้านการตลาดเพื่อสร้างการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนตลอดจนเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมการสืบสานคุณค่าทางวัฒนธรรม

การพัฒนาชุมชนขององค์กรภาครัฐในท้องถิ่นจึงควรเป็นแผนที่เกิดขึ้นจากองค์กรเอง โดยมีแรงกระตุ้นจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและพันธะกิจขององค์กรในการพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาชุมชนจึงไม่ควรเป็นแผนที่มาจากหน่วยงานระดับบนที่มีโครงการสนับสนุนเป็นครั้งคราวไม่ต่อเนื่อง และไม่ตรงต่อความต้องการท้องถิ่น

2.2 การให้ความสำคัญในการให้ความช่วยเหลือ การให้ความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกควรมีลักษณะจริงใจ มุ่งมั่น และมีจิตวิญญาณที่จะสนับสนุนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

ท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความช่วยเหลือที่ทุ่มเท และครอบคลุมในทุกมิติ มีการทุ่มเทความช่วยเหลือทั้งงบประมาณ และเวลา มิใช่เป็นการกระทำตามภาระหน้าที่ ตามโครงการที่ได้รับมอบหมายมาจากหน่วยงานระดับบน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 วิชาหกิจชุมชนเขตตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ควรเป็นองค์กรวิชาชีพบนพื้นฐานของความรู้ (knowledge – based organization) โดยสร้างกระบวนการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกกับองค์กรต่างๆ เช่น องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับองค์ความรู้ที่มีอยู่

5.3.2 กลุ่มวิชาหกิจชุมชนสร้างเยาวชนจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อสืบสานความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมอันเป็นจุดขายของกลุ่ม เพื่อคงคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมของตนเองไว้ ผ่านแผนพัฒนาชุมชนทุกระดับ

5.3.3 กลุ่มวิชาหกิจชุมชน ควรจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตั้งแต่ประวัติความเป็นมา วิธีการผลิต การดำเนินงาน ประเภทผลิตภัณฑ์ ผลการประกอบการประจำปี และการตลาด โดยกระบวนการสืบค้นข้อมูล โดยมีองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเข้ามาช่วยเหลือด้านการจัดทำเป็นฐานข้อมูล ทั้งในรูปแบบของเอกสารกระดาษ และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2548). **วิสาหกิจชุมชน**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) จังหวัดนครพนม. (2556). **แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม 4 ปี**, (พ.ศ.2558-2561) : สำนักงานจังหวัดนครพนม
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2542). **ธุรกิจชุมชน: เส้นทางที่เป็นไปได้**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ
- อนุรักษ์ นิมมานพัชรินทร์. (2552). **สารพัดปัญหาธุรกิจ SMEs แนวโน้มดิ่งเหวที่สุดในรอบ 5 ปี**. [online].Available : <http://www.manages.co.th/SMEs/ViewNews.aspx?NewsID=9520000040879>. [2558, เมษายน 21].
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังข์รัตน์ (2556). **แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา**. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- พีรพงษ์ ปรานธิ์. (2547). **การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มดีเหล็กบ้านค่ายมูล อำเภอกำแพง จังหวัดน่าน**. รายงานการค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วระวุฒิ หล้าทุม. (2540) . **ประสิทธิภาพของกลุ่มเกษตรกรตามความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลในจังหวัดเลย**. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สำนักวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิทยา จันทะวงศ์ศรี. (2547). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม**. รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตรธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิชากร เต็มเหมือนวงศ์. (2543). **ประชาคมชุมชน : พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเพื่อพึ่งตนเอง**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, ไม่ปรากฏปีพิมพ์. **วิสาหกิจชุมชนคืออะไร**.กรุงเทพมหานคร
- สุภัทร ขจรมาศบุษย์. (2540). **แนวโน้มการพึ่งตนเองของชุมชนชนบทไทยใน 25 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2539-2563)**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เสรี พงศ์พิศ และคณะ. (2554). **วิสาหกิจชุมชน : แผนแม่บท แนวคิด แนวทาง ตัวอย่างร่างพระราชบัญญัติ**. กรุงเทพฯ. เจริญวิทย์การพิมพ์
- เสรี พงศ์พิศ.(2546).**แผนชีวิตเศรษฐกิจชุมชน**.กรุงเทพฯ.ภูมิปัญญาไทย.

- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2553). ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ.2555-2559): ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเจ็ด พ.ศ.2555-2559**. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักบริการยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2. (2556). **แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 จังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร**
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **แนวทางการพัฒนา ภาคในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559**. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Promsaka Na Sakolnakorn, T. (2010). **The Analysis of Problem and Threat of Small and Medium sized Enterprises in Northeast Thailand** : International Business Economic Research , 9(9), 123-131